

PIETER-JAAP AALBERSBERG, POLITIECHEF AMSTERDAM

‘Misdaad mag niet lonen’

'PREVENTIE IS EN BLIJFT HET STERKSTE WAPEN'

Hij heeft net de presentatie van de veiligheidscijfers over 2016 achter de rug. Het gaat goed met de misdaad in 'zijn' stad. Toch heeft hij wel een nadrukkelijke boodschap voor de politiek. Hij wil meer mankracht. En hij wil meer samenwerken, ook met verzekeraars. Als het aan politiechef Pieter-Jaap Aalbersberg ligt, wordt er in de toekomst meer geplukt van criminelen. 'Misdaad mag niet lonen.'

Het gebouw waar Aalbersberg kantoor houdt, is in hartje centrum gevestigd, op een steenworp afstand van het Leidseplein. Het is een oud en sfeerrijk pand. Zeker op de kamer van de hoofdcommissaris zijn veel originele details bewaard gebleven. Aalbersberg wijst naar het bureau waar sinds 1941 al zijn voorgangers ook aan hebben gezeten. 'Daar moeten heel wat geheimen aan besproken zijn', zegt hij lachend. Aalbersberg is min of meer een bekende Nederlander geworden, doordat hij leider van de repatriëringsmissie MH17 was. De vraag hoe hij daarop terugkijkt, kan niet uitblijven. Zijn blik wordt ernstiger. 'De twee meest bijzondere momenten in mijn werk waren ook menselijke dieptepunten. De ene was toen er 58 dode Chinezen in een container in Dover werden gevonden. De andere was de MH17. Dat wij erin zijn geslaagd om in een oorlogszone waar niemand de baas was, de stoffelijke resten en persoonlijke bezittingen van bijna alle slachtoffers te bergen, had ik van tevoren niet verwacht. Maar, dit was geen missie waar één persoon de baas was. Deze missie kon alleen maar werken, omdat er sprake was van een piramide, waarin de diverse partijen als een netwerkorganisatie hebben gefungeerd.' De term netwerkorganisatie zal vaker vallen. Aalbersberg blijkt een groot voorstander van samenwerking en zijn blik verandert weer als hij het heeft over de dalende criminaliteitscijfers die hij als politiechef heeft mogen presenteren. Met name de zogenoemde HIC-criminaliteit (High Impact Crime, waaronder overvallen, straatroof en inbraak vallen) is voor het derde achtereenvolgende jaar met tientallen procenten gedaald.

PREDICTIVE POLICING IN AMSTERDAM

De politie in Amsterdam maakt in diverse projecten gebruik van *predictive policing*: het voorspellen van misdaad op basis van data. Het is nog te vroeg om resultaten te koppelen aan de dalende criminaliteitscijfers, maar Aalbersberg is wel fan. 'Wij kunnen aan de hand van algoritmes vrij goed voorspellen waar en wanneer een inbraak plaatsvindt. Dat is mooi, want daardoor kunnen wij onze mensen beter inzetten. Als wij zichtbaar een agent neerzetten, gaat de inbraak niet door.'

Anders wordt het volgens hem als het over menselijk gedrag gaat. 'Stel dat de kans tachtig procent is dat er ergens huiselijk geweld voorkomt. Sturen we daar dan ook een agent op af? De kans is twintig procent dat het niet waar is. In Amerika zie je nu tendensen waar die gedragsvoorspellingen een veel grotere rol spelen, maar zover zijn wij nog niet. Dan begeef je je echt op het terrein van de film *Minority Report* en zeg ik als politieman: een wereld met maximale preventie is ook een wereld met minimale vrijheid. Laten we eerst maar eens een maatschappelijk debat voeren hoe we met die data moeten omgaan.'

HOE KOMT HET DAT HET ZO DAALT?

'Meer focus. We hebben sterk ingezet op daders, maar het heeft ook met bewustwording te maken. Burgers bellen ons tegenwoordig eerder. Daarnaast hebben we veel samengewerkt met woningbouwverenigingen. Preventie is en blijft het sterkste wapen. We weten toch allemaal dat een huis dat voldoet aan de eisen van het Politiekeurmerk Veilig Wonen veel minder snel met inbraak te maken krijgt dan een huis dat er niet aan voldoet. En, niet onbelangrijk, wij hebben een integrale aanpak gemaakt voor 600 jongeren tussen de 18 en 25 jaar die in een paar jaar tijd maar liefst 15.000 keer met de politie in aanraking zijn gekomen. We werken met 32 instanties samen, hebben een sterk repressief beleid en beginnen in de cel al met een behandelplan. Dus niet wachten op veroordelingen, maar gelijk vanaf dag één er bovenop zitten. En we nemen ook meteen de brusjes mee, de broertjes en zusjes.'

U HEBT NOGAL WAT OP UW BORDJE. HOE LASTIG IS HET OM PRIORITEITEN TE STELLEN?

'Dat blijft altijd lastig, maar bij mij staat op dit moment de polarisatie met stip op één. Zeker in een stad als Amsterdam, waar 52 procent geen Nederlandse achtergrond heeft, moet polarisatie hoog op de agenda staan. Nationaal worden etniciteit en religie soms heel groot gemaakt. Ik wil voorkomen dat dat in Amsterdam issues worden. Binnen de politie noemen wij het altijd de vrede bewaren. We moeten het als het ware ruiken als er ergens onrust is in de stad. We moeten snel handelen en korte schakels hebben.'

WAT KOMT ER DAARNA?

'Op twee en drie staan radicalisering en terreur. We doen het maximale om beide te voorkomen. Per week start mijn zware rechedivisie honderd onderzoeken op mogelijke signalen. Daarnaast houden we ons bezig met crisisbeheersing. Als het gebeurt, kunnen we het dan aan? De derde wordt niet zo vaak benoemd, maar is misschien wel de belangrijkste: kunnen wij samen met partners, waaronder de gemeente, binnen 24 uur de stad weer op orde krijgen? Want, hoe verschrikkelijk terreur ook is, het belangrijkste is dat we onze vrijheid niet laten afpakken. Kan een agent weer op de fiets door de stad? Hebben we contact met alle groepen in onze samenleving? Kunnen de scholen gewoon open?'

HOE BELANGRIJK IS DIE ZICHTBAARHEID VAN DE POLITIE?

'Heel belangrijk. We moeten in verbinding staan met de samenleving en zichtbaar zijn. Letterlijk. Alleen maar in een auto met de

FOTOGRAFIE: IVAR PEL

ramen dicht door de stad rijden, is niet handig. Een diender moet je kunnen aanspreken. Burgers verwachten drie eenvoudige dingen van ons: we moeten er snel zijn als er iets is, we moeten daadkrachtig zijn en we moeten na afloop nog eens laten horen hoe het verdergaat.'

IN DIE ZIN MÓET U WEL BLIJ ZIJN MET DE DIVERSE VERKIEZINGSPROGRAMMA'S? DE ENE NA DE ANDERE PARTIJ PLEIT VOOR MEER POLITIE.

'Vooral in Amsterdam dan graag. Het kan niemand ontgaan. De drukte in onze stad is echt een issue. Amsterdam is, qua politiemensen, ingesteld op 800.000 inwoners. Niet op de 1,3 tot 1,5 miljoen die hier dagelijks vertoeven. Wij hebben de afgelopen jaren prioriteit gegeven aan de HIC-criminaliteit, aan liquidaties en aan terreur, maar dat gaat wel ten koste van bijvoorbeeld verkeershandhaving of milieucriminaliteit.'

VERZEKERAARS VINDEN DAT FINANCIËEL-ECONOMISCHE CRIMINALITEIT (FINEC) NU ONVOLDENDE PRIORITEIT KRIJGT. HEBBEN ZE EEN PUNT?

'Ik moet nu even mijn Amsterdamse pet afzetten, maar wij moeten inderdaad oppassen dat we ons niet teveel door de waan van de dag laten leiden en reactief zijn. Als we FinEc willen aanpakken, echt aanpakken, dan moeten we dat integraal en met elkaar doen. Wat we vroeger in hokjes en allemaal apart deden, moeten we nu gezamenlijk oppakken. Veiligheid is allang niet meer alleen van de politie. Als iemand zijn huis wil verzekeren dat niet voldoet aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen, kunnen verzekeraars de verschillen groter maken. Dus niet een beetje meer premie, maar fors meer betalen. Of misschien wel helemaal niet meer accepteren.'

DOEN VERZEKERAARS DAT NU NIET VOLDOENDE?

'Ik denk dat daar nog meer winst is te halen. Waarom verzekeren we bijvoorbeeld nog steeds freeriders in een collectief om maar wat te noemen? We kunnen aan die voorkant nog meer uit de kast trekken door preventie hoger op de agenda te zetten. Maar, eerlijk is eerlijk, aan de andere kant zie ik ook genoeg kansen voorbijkomen. Zo zie ik geregeld voorbeelden van opsporingsdossiers die al bijna klaar zijn. Het is dan heel ingewikkeld om bij de politie alles nog eens dunnetjes over te doen. Dat is ook jammer. We moeten terug naar de simpele vraag hoe we Nederland veiliger kunnen maken en die vraag klinkt eenvoudiger dan die is. De grootste risico's zitten namelijk niet meer in de klassieke patronen, maar veel meer in de digitale wereld. Marktplaatsfraude en identiteitsdiefstal vergen echt een andere aanpak, omdat ze veel minder plaatsgebonden zijn. Als we dat effectief willen aanpakken, is er maar één oplossing: samenwerken. We moeten clever zijn.'

WAT JE ALLEEN KUNT DOEN, MOET JE VOORAL ALLEEN DOEN, MAAR WAT SAMEN KAN, MOET OOK IN GEZAMENLIJKHEID?

'Ik ben dit jaar veertig jaar bij de politie en weet uit ervaring dat er vroeger twee aparte werelden waren: die van politie/justitie en die van verzekeraars. Dat kan niet meer. We moeten veel meer en beter samenwerken. Misschien kunnen we dat het beste doen in een gezamenlijke omgeving, waar verzekeraars tachtig procent zelf kunnen regelen en ons voor de laatste twintig procent nodig hebben. Wij kunnen die informatie dan witwassen.' Een brede lach, 'dat is wat anders dan geld witwassen, hè?'

► **INTERESSANT, MAAR WAT BEDOELT U MET DIE GEZAMENLIJKE OMGEVING?**

‘Dat hoeft niet fysiek te zijn. Het mag ook een virtuele omgeving zijn. Ik vraag me al langer af waarom we niet tweehonderd fraudecoördinatoren, tien rechercheurs en één officier van justitie bij elkaar zetten in één kantoor? Zij regelen dan alles met betrekking tot verzekeringsfraude: wat handel je af? Waar zie je patronen in? Hoe kun je fraude voorkomen? Wanneer ga je naar de rechter? Dat soort vragen. Dat doen we nu allemaal apart, terwijl we samen veel meer kunnen bereiken.’

U WILT DIE WERELDEN LETTERLIJK DICHTERBIJ ELKAAR BRENGEN?

‘Ik zou ze inderdaad het liefst, met behoud van het unieke van de partijen, in één omgeving zetten. Anders blijven het twee verschillende partijen, die elkaar in volle snelheid op een druk station ontmoeten. Verzekeringsfraude is een ondermijnend issue. Als ik verzekerd ben en weet dat ik mijn geld toch wel krijg, hoef ik er ook niet zo goed voor te zorgen. We jagen met andere woorden zelf min of meer de motor van de criminaliteit aan. Wij hebben dat lange tijd onderschat. Het belang van fraudeaanpak is groot en ik ben ervan overtuigd dat we per keer moeten kijken wat het handigste is. De ene keer is dat een civiele vordering, de andere keer een strafrechtelijke sanctie, en weer een andere keer is het beter om iemand uit het systeem te gooien. Dat kunnen wij als overheid nooit alleen. Ik zie het ook bij de zware criminaliteit. Wij boeken de beste resultaten met een integrale aanpak. Als wij onze aandacht richten op liquidaties helpt de gemeente ons met gebiedsverboden of sluitingen. Dat is effectief samenwerken.’

ER MAG VAN U WEL WAT HARDER AAN DIE PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING (PPS) WORDEN GETROKKEN?

‘Graag zelfs. Als pps inhoudt dat we convenanten sluiten en vervolgens heel goed in de gaten houden of iedereen zich er wel aan houdt, dan komen we niet veel verder. Convenanten hebben zeker hun nut gehad, maar die tijd is voorbij.’

IN ENGELAND IS ERVOOR GEKOZEN OM BIJNA VIJFTIG RECHERCHEURS BIJ DE LONDENSE POLITIE TE STALLEN DIE ZICH EXCLUSIEF MET VERZEKERINGSFRAUDE BEZIGHouden. KUNNEN WIJ DAAR WAT VAN LEREN?

‘Engeland heeft sowieso meer politie en meer geld, dus het is geen eerlijke vergelijking. Maar mijn grootste bezwaar is dat de private wereld in Engeland de politie financiert. Engelse verzekeraars betalen elf miljoen aan de Londense politie. Dat is mij te klassiek. Dan koop je het als het ware af. Ik zie meer heil in samenwerken en samen doen. Als we goede afspraken maken, kan er heel veel in het kader van informatie delen. Ik durf wel te stellen dat als Londen 1.0 is, wij naar 2.0 moeten, zeker als een barrièremodel onderdeel van onze aanpak wordt.’

WAT IS EEN BARRIÈREMODEL?

‘Dat mag je behoorlijk letterlijk nemen. Als we fraude willen verminderen, moeten we barrières opwerpen: aan het einde door

PERSONALIA

Pieter-Jaap Aalbersberg (57) volgde in 2011 Bernard Welten op als hoofd-commissaris van de politieregio Amsterdam-Amstelland. Daarvoor was hij politiechef van IJsselland. Aalbersberg studeerde in 1981 af aan de Politieacademie en is bij de politie begonnen als wijkagent.

Na het neerstorten van de MH17 in Oost-Oekraïne op 17 juli 2014 werd hij gevraagd om de repatriëringsmissie te leiden. Aalbersberg is getrouwd en heeft vier kinderen.

streng te zijn en eventueel de gang naar de rechter te maken, maar zeker ook door scherp aan de voorkant te zijn. Als we bijvoorbeeld ineens zien dat tablets populair zijn bij het dievengilde, wat kunnen we daar dan aan doen?

De aanpak van veiligheid komt steeds meer op netwerken neer. De criminaliteit in de Amsterdamse haven kunnen wij als politie en justitie niet alleen oplossen. Daar is het havenbedrijf net zo goed voor nodig.’

WAAROM HEBBEN WE ELKAAR ZO NODIG? IS DE CRIMINEEL ZO SLIM GEWORDEN OF ZIJN ER ANDERE FACTOREN VAN BELANG?

‘Ik weet niet of de crimineel slim is geworden. Honderd jaar geleden verzekerden de mensen niet zoveel. Als het weg was, had je pech. We hebben een complexe samenleving gecreëerd waar fraude als het ware kriskras doorheen loopt.’

U STAAT BEKEND ALS EEN FERVENT VORSTANDER VAN AFPAKKEN. WAAROM?

‘In mijn opleiding heb ik geleerd dat we boeven moeten vangen, maar intussen gaan we allang niet meer alleen voor de boef, maar ook voor de spullen. Dat heeft met onze uitgangspunten te maken: rechtvaardigheid en opkomen voor de zwakkeren. Als wij iemand oppakken op verdenking van woninginbraak, waarom mag hij dan zijn iPhone en zijn dure schoenen houden? Moet je voorstellen dat jouw buurman ineens in een grotere auto gaat rijden, wat vaker op vakantie gaat en op een dag hoor je dat hij de boel belazert. Weet je hoe groot de kans is dat jij het dan ook gaat doen? Fraude is een sluipend proces. Kijk, niet iedereen gaat inbreken of heeft een wietplantage thuis, maar als jij het normaal vindt om iedere vakantie een bril of fototoestel te claimen en daar op verjaardagen over te vertellen, dan doen je burens en je familie het binnen de kortste keren ook.’

GAAT DAT AFPAKKEN OOK BIJ FRAUDEURS GEBEUREN?

‘Wat mij betreft wel. Verzekeraars hebben mij verteld dat een inbraak gemiddeld 1.696 euro schade oplevert. En de wet staat ons tegenwoordig toe dat wij, in het belang van het slachtoffer, sneller beslag mogen leggen. Ik zie niet in waarom wij op dat moment niet meteen beslag kunnen leggen? Op een televisie of een iPhone. Naast de grote crimineel kunnen we ook bij fraudeurs spullen afpakken. Misdadig mag niet lonen.’ ◀